

Թ Ռ Զ

Ն Ի Կ

ՕՐԱԳԻՐ ՀՆԳԵՏԱՍԱՆՕՐԵԱՅ

Կը հրաժարակէի ամեն ամսոյ 15ին եւ վերջինս: — Վեցամեայ շրջանին զինն է մէկ արծաթ ՄԵՏԻԱ կանխիկ: — Ստո-
րագրութիւնները շրջանին սկիզբէն կընդունուին: — Դուրս երթալիք՝ օրնգրաց ճամբու ծախքը առնողին վրայ է: — Խրմ-
բագրին վերաբերեալ նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել Մեծ նոր խանի վերի դռնը Թիւ 2: — Անվճար նամակ կամ
ծրար չընդունուի:

1865 ՅՈՒՆԻՍԻՐ 15

Գ ՇՐՋԱՆ ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ

ԹԻԻ 26

Ա Զ Դ

Օրագրոյս երրորդ շրջանին առաջին թիւը
հրատարակուելէն ետքը՝ մէկ քանի կարեւոր
կարգադրութեանց պատճառաւ ստիպուեցանք
ներկայ թիւս քիչ մը ուշացնել: Եւ այժմ կը խոս-
տանամք ասկէ ետքի թերթերը առօրին մեր
բաժանորդաց հասցընել:

Այս առթիւ, մեր անցեալ շրջանին (ինչ-
պէս նաեւ կը խանկար ըսելու մեր առաջին շրջա-
նին) գինները չվճարող Երգոյ բաժանորդներէն,
իրենց պարտքերը հաճուցանել փութալնին կը
խնդրուի:

ՕՐԷՆՔ

ԼՐԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՍՆ Ա.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԶԵԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕԴ. 1.

Քաղաքական կամ վարչական նիւթոց վը-
րացք խօսող բնաւ որ և է լրագիր կամ պարբե-
րական թերթ: որ լեզուաւ և ըլլայ, թէ՛ կա-
նոնաւորաբար և որոշեալ օրեր և թէ՛ տետրա-
կաւ կամ անկանոն կերպիւ հրատարակելի, չը
կրնար հանուիլ կամ հրատարակուիլ առանց
հրամանի կայսերական Սառափարութեան:

Հրաման ստանալու խնդիրը հասարակաց
կրթութեան պաշտօնէին պիտի ուղղուի՝ եթէ
խնդրոյն հեղինակը Բ. Դրան հպատակ է, իսկ
եթէ օտար տէրութեան հպատակ է, խնդրա-
գիրն արտաքին գործոց պաշտօնէին պիտի ներ-
կայացընէ: Խնդրագիրն ընդունող պաշտօնա-
տուն ալ սոյն օրինաց 3րդ յօդուածին մէջ սահ-
մանեալ պայմանաց կատարումն ստուգուելէ ետեւ՝
հրաման պիտի շնորհէ, եւ պէտք եղած հրա-
մանագիրը լրագրութեան դիւանէն պիտի տրը-
ուի:

ՅՕԴ. 2.

Եթէ լրագրին կամ պարբերական թերթին
հրատարակութիւնը տէրութեան գաւառնե-
րուն մէկուն մէջ պիտի ըլլայ, հրաման ստանա-
լու խնդրագիրը Սուսակալին պիտի ներկայաց-
ուի: Նա ալ նախընթաց յօդուածին տրամադ-
րութեան համաձայն արտաքին գործոց կամ հա-
սարակաց կրթութեան պաշտօնէին պիտի ղըր-
կէ: Հետեւաբար 3րդ յօդուածին մէջ սահման-
եալ պայմանաց կատարումն ստուգուելէ ետեւ՝
հրամանագիրը Սուսակալին պիտի ղըկուի:

ՅՕԴ. 3.

Առաջին յօդուածին մէջ յիշուած հրամա-
նը պիտի տրուի այն ամեն Օսմանեան հպատա-
կաց, որ 30 տարին լրացուցած են, և տէրու-
թեան պատճառաւ օրինաց մէջ նշանակեալ ո-
ճիրներու կամ յանցանաց համար դատապար-
տութիւն մը կրած չեն և իրենց քաղաքային ի-
րաւունքը լիովին կը վայելեն: Այդն հրամանն օ-
տարադրեաց ալ պիտի տրուի՝ իսկ անհրաժեշտ
պայմանաւ որ ներկայ օրէնքէն յառաջ եկած

պարտականութեանց և յանձնառութեանց մասին, ինչպէս նաեւ լրագրական յանցանաց համար կրելիք պատժոց մասին Օսմանեան հպատակաց պիտի նմանին և Օսմանեան ատեաններուն իրաւասութեան ներքեւը միայն պիտի գտնուին:

80Ի. 4.

Հրաման ստանալու խնդրագրին հետ յայտագիր մ'ալ պիտի ներկայացուի՝ հրատարակելի լրագրին տերօջմէն կամ պատասխանատու տնօրէնէն ստորագրեալ, եւ մէջը պիտի նշանակուին հրատարակելի թերթին անունը, պարբերականութեան պայմանները եւ ո՞ր տպարանի մէջ տպուելիքը: Տէրը կամ պատասխանատու տնօրէնը պարտական պիտի ըլլայ իր լրագրին կամ պարբերական թերթին ամեն մէկ թիւոյն հրատարակութեան ժամանակ՝ ստորագրեալ օրինակ մը ղրկել: Պօլսոյ լրագրական դիւանին կամ գաւառի կուսակալին:

Լրագրին ամեն օրինակներուն ներքեւ տիւրօջմէն կամ պատասխանատու տնօրէնին տպեալ ստորագրութիւնը պիտի գտնուի:

80Ի. 5.

Նրբոր լրագրի կամ պարբերական թերթի մը տէրը կամ պատասխանատու տնօրէնը՝ կառավարութենէն ստացած հրամանն ուրիշ վրայ դարձնել ուզէ, պէտք է որ այն հրամանը տուող պաշտօնատան իմացնէ: Աոր տէրը կամ պատասխանատու տնօրէնն ալ սոյն օրինաց 1. 2. 3. յօդուածներուն տրամադրութեանց համեմատ նոր հրամանագիր մը պիտի ստանայ:

Ամեն անգամ որ լրագրի մը անունը, պարբերականութեան պայմանները կամ տպարանը փոխուի, նոյն պաշտօնատան իմաց պիտի տրուի:

80Ի. 6.

Տէրութեան երկիրներուն մէջ այժմուս գտնուած լրագիրները կամ պարբերական գրքերուածները՝ սոյն օրինաց պահանջած հրամանէն ազատ են, և մինչեւ հիմայ անոնց տրուած ազդարարութիւններն ալ վերցած են:

Այն լրագրաց ամենն ալ կրնան շարունակել՝ սոյն օրինաց սահմանած պայմաններուն ամեն մասամբ հնազանդելով:

80Ի. 7.

Ամեն մէկ թերթի կամ տետրակի ներքեւ ստորագրութիւն գնողը պատասխանատու պիտի

ըլլայ մէջը գտնուած այն ամեն յօդուածներուն ու խօսքերուն, որոց հեղինակը՝ թէեւ ուրիշ է, բայց ստորագրութիւն չունի: Իսկ եթէ գաղտնաստանի ներքեւ ինկած յօդուած մը կամ խօսք մը ուրիշէ ստորագրեալ է, թերթին կամ տետրակին ներքեւ ստորագրութիւն ունեցողն ալ՝ այն յօդուածին հեղինակին կամ հեղինակներուն հետ իբրեւ մեղսակից պիտի դատուի:

80Ի. 8.

Ամեն լրագիր պարտական է իւր յառաջիկայ երկու մօտադոյն թիւերէն մէկուն մէջ հրատարակել: Պօլսոյ լրագրական դիւանէն եւ գաւառաց մէջ ալ տեղական իշխանութիւններէն հրատարակման համար իրեն ուղղուելիք պաշտօնական գրութիւնները, և անոնց հրատարակութիւնն ալ ձրի պիտի ըլլայ:

Ամեն լրագիր նմանապէս պարտական է իր երկու մօտադոյն թիւերէն մէկուն մէջ ձրի հրատարակել այն անձանց պատասխանը՝ որոց անունը տրուած կամ յիշուած է լրագրին մէջ: Բայց պատասխանը պատճառ տուող յօդուածին կրկնապատկէն աւելի չպիտի ըլլայ:

80Ի. 9.

Քաղաքական կամ վարչական նիւթոց վրայ խօսող որ և է լրագիր կամ պարբերական թերթ՝ որ Ապսերական կառավարութեան թշնամութիւն կամ յարձակում ընելու նպատակաւ օտար երկրի մէջ հրատարակուին, չեն կրնար վեհափառ Սուլթանին երկիրները մտնել ու շրջաբերիլ:

ՄԱՍԵ Ա.

ՊԱՏԺԱՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆՔ

80Ի. 10.

Առանց կառավարութեան հրամանին լրագրի կամ պարբերական թերթի հրատարակութիւնը՝ տան Օսմանեան լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի ամեն մէկ թերթի կամ թիւի համար, և այս կերպով հրատարակեալ լրագիրը կամ պարբերական թերթը պիտի խափանուի:

80Ի. 11.

Պարբերական թերթն ստորագրելու և ստորագրեալ օրինակ մը լրագրական դիւանին յանձն

լու վերաբերեալ չորրորդ յօդուածին տրամադրութեանց դէմ վարուողը տասն Օսմանեան լիա տուգանքով պիտի պատժուի:

307. 12.

Այն լրագիրը կամ պարբերական թերթը որ իրեն ուղղուած պաշտօնական գեկույցումները կամ լրագրին մէջ անուանած կամ նշանակուած անձանց պատասխանը 8րդ յօդուածին համեմատ չհրատարակէ, երկուք ու կէս լիւրայէն մինչեւ քսան և հինգ լիւրա տուգանք պիտի վճարէ, բայց ի ուրիշ պատիժներէ և սոյժներէ որոց ենթակայ կրնայ ըլլալ այն յօդուածը կամ պարբերութիւնը, եթէ տեղի տուած ըլլայ:

307. 13.

Ով որ տէրութեան պատժոյ դատաստանագրքին առաջին մասին երկրորդ զլսոյն մէջ տէրութեան ներքին խաղաղութեանն ու ապահովութեանը դէմ յանցանք կամ ոճիր համարուած գործի մը հեղինակը կամ հեղինակները մամուլ միջոցաւ գրգռած ըլլայ այն յանցանքն կամ ոճիրը գործելու, մեղսակից պիտի համարուի, և իբրեւ այն պիտի պատժուի ոճրին կամ յանցանքին ծանրութեանը համեմատ, և այս տեսակ ոճիրներու կամ յանցանքներու գործիք եղող լրագիրն ալ պիտի դադրի կամ բոլորովին խտիւնի կառավարութեան հրամանաւ:

307. 14.

Լրագրի միջոցաւ հասարակաց բարոյականին համեստութեան կամ տէրութեան երկիրներուն մէջ դաւանեալ կրօններուն մէկուն դէմ եղած որ և է նախատինք կամ թշնամանք մէկէն քսան և հինգ լիւրա տուգանքով կամ մէկ շաբաթէն երեք ամիս բանտարկութեամբ պիտի պատժուի:

307. 15.

Վեհափառ Ինքնակալին և Վայսերական գերդաստանին անդամոց դէմ թշնամանքն և Վ. Սուլթանին իշխանութեանը դէմ յարձակումը վեց ամիսէն երեք տարի բանտարկութեամբ կամ քսան և հինգէն հարիւր յիսուն լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի:

307. 16.

Վեհափառ Սուլթանին պաշտօնեաներուն դէմ ի. Դրան հարկատու եղող կառավարու-

թեանց գլուխներուն անձին դէմ եղած թշնամանքը մէկ ամսէն մէկ տարի բանտարկութեամբ կամ հինգէն յիսուն լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի:

307. 17.

Բ. Դրան բարեկամ և դաշնակից կառավարութեանց վեհապետներուն կամ գլուխներուն անձին դէմ թշնամանքը երեք ամսէն երեք տարի բանտարկութեամբ կամ տասն և հինգէն հարիւր լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի:

307. 18.

Անձի մը կամ մարմնի (ժողով, ընկերութիւն, կարգ) մը մասնաւոր մէկ գործը յիշելով կամ պախարակելով այն անձին կամ մարմինին պատիւը կամ համարումը կոտորելը վատտ-

307. 19.

Տէրութեան դատարաններուն, ատեաններուն կամ ուրիշ սահմանադրեալ մարմնոց դէմ վատահամբաւութիւնը կամ թշնամանքը տասն և հինգ օրէն մէկ տարի բանտարկութեամբ կամ երկու լիւրայէն յիսուն լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի:

307. 20.

Վայսերական իշխանութեան պաշտօնատարներու կամ գործակալներու դէմ վատահամբաւութիւնը տասն օրէն տասն ամիս բանտարկութեամբ կամ մէկ լիւրայէն քառսուն լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի:

307. 21.

Բ. Դրան մօտ գտնուած ամէն կարգի դէսպաններուն և ուրիշ օտարազգի գործակառարաց դէմ վատահամբաւութիւնը ութ օրէն ութ ամիս բանտարկութեամբ կամ մէկ լիւրայէն երսուն լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի:

307. 22.

Մասնաւորաց դէմ վատահամբաւութիւնը կէս լիւրայէն տասն և հինգ լիւրա տուգանքով կամ հինգ օրէն հինգ ամիս բանտարկութեամբ պիտի պատժուի:

307. 23.

Որ և է անձի և մինչեւ իսկ իշխանութեան

պաշտօնատարի կամ գործակալի դէմ անձնական գործոց համար վատահամբաւութիւն եղած ժամանակ՝ օրինաց հրամայած պատիժը բացարձակ կերպով ի գործ պիտի դրվի։ Սակայն երբոր իշխանութեան պաշտօնատարներու կամ գործակալներու և կամ ուրիշ որ և է պաշտօնական գրից մէջ գտնուող անձանց պաշտօնին վերաբերեալ գործերու վրայ ամբաստանութիւն հրատարակուի, ամբաստանեալ գործերուն ապացուցութեամբը ամբաստանողը պատժէ ազատ կը մնայ։ Բայց եթէ նոյն պաշտօնատարաց անձերուն դէմ ալ թշնամանք գրած ըլլայ՝ պիտի պատժուի։

80Դ. 24.

Սոյն օրինաց 20 և 21րդ յօդուածներուն մէջ նշանակեալ անձանց դէմ թշնամանքը՝ հինգ օրէն հինգ ամիս բանտարկութեամբ կամ կէս լիւրայէն տասն և հինգ լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի։

80Դ. 25.

Մասնաւորաց դէմ թշնամանքը՝ երկու օրէն երկու ամիս բանտարկութեամբ կամ երեսուն ղուրուշէն հինգ լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի։

80Դ. 26.

Դիտմամբ և չարամտութեամբ սուտ լուրերու, շինծու կամ խարդախեալ գրութիւններու հրատարակութիւնը կամ այնպիսի հրատարակութեանց ուրիշ առնելով կրկնութիւնը՝ մէկ ամսէն մէկ տարի բանտարկութեամբ կամ տասնէն յիսուն լիւրա տուգանքով պիտի պատժուի։

80Դ. 27.

Սոյն օրինաց 15, 16, 17 և 21րդ յօդուածոց մէջ նշանակեալ յանցանքները կրկնական իշխանութեան ձեռքը՝ լրագրին դադարմամբ, որ մէկ ամսէն աւելի չպիտի տեւէ։

80Դ. 28.

Ըմեն լրագիր կամ պարբերական թերթ պարտաւոր պիտի ըլլայ իրեն դէմ դատաստանաւ տրուած վճիռը նոյն ամսոյն մէջ հրատարակուած թիւերուն մէկուն մէջ հրատարակելու։ Դատապարտութեան վճիռներուն մէկ կամ քանի մը լրագրաց մէջ հրատարակութիւնը պիտի

տի կրնայ հրամայուիլ, և անոնց ծախքը դատապարտեալը պիտի վճարէ։

80Դ. 29.

Երկու տարուան միջոցի մէջ երեք անգամ դատապարտութիւն կրող լրագիրը կամ պարբերական թերթը՝ իշխանութեան ձեռքը դադարեալ կամ խափանուելու ենթակայ կ'ըլլայ։

80Դ. 30.

Եթէ լրագրի մը պատասխանատու տնօրէնը կամ տէրը լրագրական յանցանաց կամ օրինազանցութեան և կամ ոճիրի մը համար բանտարկուի, նոյն բանտարկութեան միջոցին՝ լրագիրը կամ պարբերական թերթը՝ սոյն օրինաց հաստատած պայմանները կատարող ուրիշ տնօրէնի մը ձեռքը միայն կրնայ հրատարակուիլ։

80Դ. 31.

Լրագրական յանցանաց դատաստանը՝ մետեալ կողմին խնդրագրովը պիտի տեսնուի, ի բաց առեալ վեհափառ Կնքնակալին և կայսերական գերդաստանին դէմ թշնամանքը, վեհափառ Սուլթանին իշխանութեան դէմ յարձակումը, տէրութեան պաշտօնէից դէմ թշնամանքը, նոյնպէս հասարակաց բարոյականին և համեստութեան դէմ նախատինքը, որոց դատաստանն ի պաշտօնէ պիտի գործադրուի։

Տէրութեան մէջ պաշտուած կրօնքներուն մէկուն դէմ թշնամանաց դատաստանը՝ նոյն կրօնին վերաբերեալ կրօնական իշխանութեան կողմանէ գանդատ եղած ժամանակ՝ ի պաշտօնէ պիտի հրամայուի։

80Դ. 32.

Լրագրական յանցանաց դէմ վեց ամիս անցնելէ ետեւ բողոք կամ դատաստան չպիտի կրնայ ըլլալ։

80Դ. 33.

Երբոր մի և նոյն յանցանքը կրկին գործուի, թէ՛ դատաստանական և թէ՛ վարչական միջոցաւ՝ վճռուելիք պատիժը կրնայ մինչեւ կրկնապատիկ աւելնալ։

80Դ. 34.

Սոյն օրինաց 15, 16, 17, 19, 20, 21 և 24րդ յօդուածոց մէջ յիշուած յանցանքները բարձրագոյն Դուռը նստելիք հինգ անձէ բաղկացեալ յանձնաժողովէ մը պիտի դատուին, և

այն յանձնաժողովին տեղեկագրոյն վրայ Բարձրագոյն ատեանը պատժոյ վճիռը պիտի տայ։
Իսկ միւս յօդուածոց մէջ նշանակեալ յանձնաժողովին ու օրինադանցութիւնները Ոստիկանութեան ատեաններուն առջեւ պիտի դաւադրուին։

804. 35.

Երկրայ օրէնքը 1865 յունվար 1էն (ըստ նոր տուածի) սկսեալ ի գործ պիտի դրուի։

Ս. Երոյիշեալ քաղաքական օրինաց 347-րդ ուածին տրամադրութեան համաձայն՝ քաղաքական ծանր յանցանքները դատելու համար Բ. Դուռը կազմուելիք յանձնաժողովին անդամաւորուանեցան։

Ս. սեմ. Միւնիք Էֆէնտի, առաջին թարգման Բ. Դրան։

Ս. սեմ. Ա. հան Էֆէնտի, նախագահ առեւտրական երկրորդ ատենին։

Ս. սեմ. Քոսթաքի Եոսսիտէս Էֆէնտի, օգնական քարտուղարի արտաքին գործոց պաշտօնէի։

Պ. Թարոն և Պ. Բարնիս բաստարանք արտաքին գործոց պաշտօնատան։

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Եւասիոյ Եւաջնորդ Գերապատիւ Տ. Գէորգ Սրբազան արքեպիսկոպոսը ամսոյս 15-ին Պոլիս հասաւ, իւր վեճակներուն նկատմամբ, մէկ քանի խնդրոց լուծումը ազգային Արշութեան յանձնելու համար։

— Բաւական տեսնէ ի վեր Պոլիս գտնուող Օմիւռնայի երկու քահանաներէն մին, այն է Պալապանեան Տէր Յակոբ Հայրը՝ ղեկտեմբեր 30-ին ազգային Արշութեան հրամանաւ կրկին Օմիւռնիս վերադարձաւ։

Յիշեալ Արժանապատիւ Քահանան մեղ յանձնեց իւր խորին շնորհակալութիւնները հրապարակաւ յայտնել ամեն անոնց, որոնք Պոլիս գտնուած միջոցին սիրալիր ընդունելութեամբ պատուեցին զինքը։

— Ուրջայի Եւաջնորդ Արժանապատիւ

Տ. Ստեփան Օ. վարդապետին ղեկտեմբեր 16-ին հոն հասնելը և ժողովուրդէն մեծ ընդունելութիւն մը գտնելէն զատ՝ Տեղւոյն Բարձ. Սուսակալին կողմէն ալ զինքը դիմաւորելու համար 5 հատ տեսչութեան ղինուոր խրկուելը, և նոյն ամսոյ 18-ին Եւաջնորդ Հօր՝ Սուսակալին ներկայանալը և անոր սիրալիր տեսութիւնը վայելելէն ետքը առաջնորդարան դառնալը անկէ եկած նամակներէն կիմանամք։

Մենք Ուրջայի վեճակը լաւ գիտեմք։ Ուրջա ունի 4 դպրոց և գրեթէ 4-ին մէջ ալ Սադրոսէն զատ քան չը կայ։ ունի 4 ալ ընկեց լուծիւններ, որոնց ունեցած ստակին դուրմարը 80,000 դահեկանի կը հասնի։

Եթէ ունիմք Ուրջայի նկատմամբ մէկ քանի ըսելիքներ, անոնցմէ ամենաառաջինն է վերոյիշեալ դուրմարը, իրենց դպրատանց յառաջադիմութեանը համար օրինաւորապէս գործածելու առաջարկութիւնն ընել։ Յոսք սով ենք թէ Ուրջայի Եղգայնաց և թէ իրենց Եւաջնորդ Հօր վերայ, որ մեր այս առաջարկութիւնը ընդունելով պէտք եղածը անօրինել պիտի բարեհաճին։

— Մօտ օրերս՝ ԳՈՂԹԱՆ և ՎԱՀԱՆ ԱՅԳԱՆ ՅԻՆ ԽԱՒԱՆՑ անուններով երկու նոր ընկերութիւններու կազմուելը լսեցինք։

Ըստնցմէ առաջինը Օմիւռնիոյ մէջ հաստատուելու է հոն տեղի թաղական խորհրդոյն հաւանութեամբը, որուն նպատակն է Եկեղեցւոյն մէջ կանոնաւոր դպրաց կարգ մը ունենալ, Եկեղեցական երաժշտութիւնը երգեհոնի օրինօք ծաղկեցնել, Պօլսէն հմուտ Երաժիշտ վարժապետ մը տանել, Եկեղեցական զարդուց և զգեստից նորագութեանը հօգ տանել, Եկեղեցական և ազգային որ և է հանգէսներու բարեկարգութեանը և սրայծառութեանը համար պէտք եղածը անօրինել և այլն։

Եյս ընկերութեան անդամակից ըլլալ ու զոյր պիտի վճարէ տարին 2 արծաթ մէճիս։

Բնակչութեան հիմնադիրներն են։

Բաւթեան Հայրապետ Եղա, Իլմասեան Գէորգ

Եղանիկեան Եւսով

Ա. Էմեան Խաչատուր, Տիրացուեան Ստեփան, Տէր Փիլիպոսեան Սարտիրոս արք.

Իսկ երկրորդը հաստատունք է Պօտոմ
Թոյի մէջ Լորուհն նպատակն է Սահմանադր
րութեան անթերի գործադրութեանը հսկել
ընթերցանիրութիւնը տարածել, դպրոցներու
բարեկարգութեանը հոգ տանել և այլն:

Այս երկու նորահաստատ ընկերութեանց յաջողութիւն և յաճախեալութիւն կը մնայ թեւք, և կարի իմն կուրախանամք՝ յառաջադիմութեան կայծին Ուստոս[Թղի մէջ ալ օրըստօրեալ արծարծիլ տեսնելով]։

— Օրագրոյս 18րդ թուոյն երկրորդ երեւին առաջին էջին մէջ, Վերքը—աղաճի, Բահանաներէն մէկը՝ դասիկ ջուրով պոռացել է ըստած էիկը :

Ի Վառական ատեն անցնելեն ետքը՝ մօտերս
մէկ քանի ստորագրութեամբ գլուխիւն մը ըն-
դունեցինք, որով կիմացընեն մեզ թէ ցիշեալ
քահանայն թէ և քիւրդէն եւ քիւրդիս ըսէր թէ,
սակոյն ասիկա օրդոն խօսքերը երբեք բերնէն
հանած չէ եղեր:

Ի նշան անկողմնապահութեան այս ազգարարութիւնը ընենաւ ետքը՝ կիմալընեմք նաեւ այն լուրը մեզ հաղորդող անձին, որ պատասխանել բարեհաճի վերոյիշեալ բողոքարկուսի:

ՓՈՔՐԻԿ ԽԱՅՏԱՌԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մեծարգոյ խմբագիր Թ. Ա. Հինիկ պատուական
հանդիսի:

Չե՞ր աղբային պատուոյն նստանձախնդիր լը-
ալը արդէն խեղամուտ ըլլալով, կը դժաւահանամ
նաեւ ըսել թէ աղատարօծութիւնն ալ ոչ միայն
կը յարգէ՞ք, նշլլէ կը պատկէ՞ք զայն, վստայոյ
գեղեցիկ յանդգնութեամբ մը կը համարձակիմ
շաւօք սրտի՛ աչս օրերս Երուսաղէմայ վանքին
մէջ պատահած երկու խոյրտարակուլութեանց
նկարագիրը առ ձեզ ուղղել, յուսալով որ կը
բարեհաճիք ձեր պատուահան թերթին մէջ
անկիւն մը շնորհել իտեղեկութիւն հասարա-
կութեան ։

Յոպպէցի Մարիամ անուռն կին մը՝ որուն անպարկեշտ բարքը 'րփաղուց յայտնի է եղեր, այս օրերս այցելութեան նպատակաւ Ս.Նքունսնդէմ կու գայ և Յունացի վանքը կրկնայ. և

Պէտէւէր թաղէն՝ ընկերներէս ոմանք տեսնե-
լով՝ հետաքրքիր եղան որոնց հետ իջայ փակքին
բակը, ուր Սամաթիացի ուխտաւորի մը ազ-
դարարութեամբը պատուոյնախանձալենդիր սար-
կաւազաց մէկ մասը հաւաքուած շորապան
Ստեփանը դուրս հանելու հնարքը կը մտա-
ծէին։ Սամաթիացի երիտասարդին համբերու-
թիւնը հասնելով ձայնը կը բարձրացնէ, բազ-
մութիւնը կը շատնայ, շշուկը կ'աւելնայ, այս
միջոցին հիւրընկալ արտասուքով՝ Սրապիօն վար-
դապետը կու դայ, և առանց քննելու գիտնա-
լով որ (արդարեւ) շորապանը դուրս
հանելու հանդիսի պատրաստութիւնները կը
լար հոն, անմիջապէս վեհանձն զայրոյթով մը
բազմութիւնը կ'ուզէ ցրել, որպէս զի լու-
թեամբ դուրս հանէ արտասուքով փոփոխ, չէ
թէ միամիտ ժողովրդոց գայթակղութեան
ուրիշ մը չըլլալու համար, այլ . . .

Թէ և կինն ալ բարձրաձայն իրեն հիւրը նը-
զովելով, զինքը արդարացնելու կը ջանար։ Իսկ
բազմութիւնը փոխադարձ զայրոյթով հիւրրեն
կալ վարդապետին քանի մը արժանաւայել խօս-
քեր ըսելով աւելի բորբոքեցան։ այն ատեն
հիւրընկալ վարդապետին ճարը հաղած զուռը
կը բանայ, եւ չիմտնուի իւր խաւովը։ Եւ
նեակէն դուրս կը հանեն։ Հետեւեալ օրը սար-
կաւազաց բողոքով Տնօրէն ժողովը, կինը իջու-
պէ, և շորապանը ի Ուէմէ կ'աքսորէ։ Յաւա-
լին այն է որ այս նոր Աշխատութեան յու-
սով Նորընտիր Արքայան Պատրիարք Հօր գա-
լտեանը կըսպասէ իր կամակիկներէն յուսադ-
րուած.....

Դժբաղդաբար երկրորդ պատմութեան առարկան վարդապետ մըն է • այս վարդապետը Յովհաննէս Պատրիարքին վախճանելէն ետքը, ինքնակոչ ժողովոյ հաճութամբը ձեռնադր-

բուած ութը վարդապետներէն մին Արսէն վարդապետն է. այս ողորմելի կղերը բնութեամբ հէշ, և միշտ անծանօթ անձանց երեսը ընդհինիս կը նայի եղեր. օտարասիրութեան մասին, կրնայ բացառութիւն մը սեպուիլ մանաւանդ սեռին. լսածիս նայելով վարդը միշտ նայար և հինքէ եղեր. նաև ոչ այնչափ զուարճախօս, որքան զուարճադուրծ է եղեր. ինչպէս որ այս օրերս ալ թշուառ սատանային խորհուրդին ականջ կ'ախտելով, հանապազօրեայ այցելութեան դացած տունը երթալու ատեն, անիրաւ սանդարմետականը ողբերուն քայլերը փոխել կու տայ, և կը յանգստեցնէ ուրիշ տուն մը երթալ. երանի՜ թէ այս ընտանեաց բնութիւնն ալ ի վաղուց քիտցած ըլլար, որ այսպէս յաւանայս չսխալէր:

Աղեր մը այցելութեան համար երբ տուն մը կը մտնէ, ի՞նչ կընէ. — թէ որ վայելուչը կ'ուզեն իմանալ հարցուր մեր ՍՐԲԱԿՐՈՆ Արսէն վարդապետին. երբ մտած տանը տիկինը ներկայ չգտնուի, և տիկնոջ անշիւթ պատուով մը մեր հայրենի կը մերձենայ, ըստ սովորութեան ինչ որ համարուելու. Արսէն մը փոխանակ ձեռքի ոտքը կ'երկնցնէ. նոր տեսարան. բայց ի՞նչ. չըլլայ որ զանազան անտեղի կարծիքներու տեղի տալով մեղադրեքմեր վարդապետը, և ոտքը դէպ ի . . . երկնցնելուն վրայ տարակուսիք. չէ՛, իր ոտքերը միշտ սրբազան տեղերը կ'օխելան, կրնայ ըստ հաճոյից գործածել:

Ինչ և իցէ այս բնութեան վրայ փոխանակ մեր հայրենիք անհնալու, անշիւթ կարմրելով մօլը վրայ կը վազէ, և հեծկոտանօք կ'իմացնէ դիպուածը, ուրիշ մայրը գրգռուած տունէն կը վռնտէ յիշեալ վարդապետը, և իմաց կու տայ աւագ Թարգման Արսէն վարդապետին. կեցցէ՛ Տնօրէն ժողովը յանցաւորը անմիջապէս ընդհինիս պատժելուն համար. թող Պօլսոյ Արտնական ժողովը դաս մը առնու թէ յանցաւոր կղեր մը ինչ պատժով կը պատժուի եղեր. ի՞նչ պատժով, — Յիսուսի Բրիտանոսի սուրբ գերեմանին վրայ ամիս մը Ս. Պատարագ մատուցանելու պատժով. այս մասին հասարակութիւնը թող չմտածէ թէ Ս. Պատարագ մատուցանելուն նպատակը ի՞նչ է եղեր:

Պատմութեան համառօտութեան պատճառն է իրեն բուն ստուգութիւնը պարզ ցու-

ցընել, և աւելորդ պարագաներով չխանդարել. և եթէ հասարակութեան կամ . . . կողմանէ եղելութեանց իսկութեանը վրայ տարակուսին, և իր զրգարաութիւն մը բողոքեն, այն ատեն պատրաստ եմ ոչ միայն յականէ յանուանէ ներկայի, այլ և սուրբ Աթուոյն միաբաններէն աշակապետ արժանահաւատ անձանց ստորագրութեամբը վաւերացնել. չէ թէ անոնք միայն այլ և իմ ներկայ գտնուած ժամանակիս մէջ պատահած անցքերը բոլորն ալ ի վնաս և ի նախատեսա Ս. Աթուոյն և Ազգիս, զորս չուզեցինք այս տեղ յիշել. և զոր անշուշտ լսած է նորընտիր Ամենապատիւ Սրբազան Պատրիարք Հայրը. մենք միայն անոնցմէ փոքրագոյնը կը ներկայացնենք Ազգային Ազգրոնական Աւարչութեան, որպէս զի Ս. Աթուոյն վերաբերեալ նոր տնօրինութիւնները փամ յառաջ լինեն, և հոգ տանին օր յառաջ Ս. Պատրիարքը յետնադէմ դրօշել, ի խաղաղութիւն :

ՊՕԼՍԵՏԻ ՌԵՏԱԿՈՐ ՄԸ:

28 Դեկտ. 1864.

Պ Սուրբ Երուսաղէմ:

ՍԷՐ

«Մայր իմ» ըսաւ գեղեցիկ օրիորդ մը կարմրած աչուքներով «ես չեմ ուզեր ամուսնանալ Պ. Մարգէնին հետ»:

— Ինչո՞ւ համար, հարցուց մայրը:

«Որովհետեւ անոր կերպարանքը ու հանգամանքները հաճելի չեն ինձ» պատասխանեց օրիորդը մանր ու ձիւնի պէս ձերմակ ձեռքերով երեսը ծածկելով:

— Ի՞նչ գէշ ժամանակի հասանք Աստուած իմ, գոչեց մայրը և աւելցուց:

«Ինձ նայէ՛ աղջկի. քու դիտնալու բանդ չէ՛ թէ որո՞ւ հետ պիտի ամուսնանաս»:

«Սակայն ամուսնացողը եթէ ես եմ, գոնէ դիտեմ չամուսնանալ» ըսաւ օրիորդը որոշ ձայնով մը:

— Ժամանակը կը յայտնէ թէ, քու՛ թէ չէ իմ կամքս պիտի ըլլայ» ըսաւ մայրը խստութեամբ և սենեակէն դուրս ելաւ:

Եւ արդարեւ ժամանակը յայտնեց օրիորդաց ամուսնական ազատութեան թշնամին:

բուն թէ՛ բռնի ամուսնութիւնը եղե՞նք որ
ծուծիւն է . և օրիորդի իւր ծնողն բռնու
թէնէն ազատելու համար գերեզմանին հետ
ամուսնացաւ ինքզինքը թուսաւորելով :

Օտար հուրեցաւ մայրը , բայց ուշ . քարա
ցան իւր աչքերն , խառնեցաւ սիրտն հալեցաւ
և չսկիզբաւ կաթիլ մը արտասուօք թրջել իւր
անդհան անկենդան դիակը՝ որ առջեւն ազա
կած . և ալ իւր մօրը անունը կանչել չէր
կարող :

Անկիրթ աղջիկները ամուսնաւորու անար
ժան են , սակայն կրթեալ աղջիկներն ալ կա
տարեալ ազատ ըլլալու են ամուսնութեան
մէջ :

Հետեւեալը Հայ օրիորդի մը յօրինածն ըլ
լայուն , արժան գառեցինք հրատարակել :

ՀԻՆ ՏԱՐԻ

Ո՛հ թէ ի՞նչպէս այսչափ շուտով ,
Այս տարիս ալ գլորեցաւ .
Արծուի նման խոյանալով ,
Իւր նախորդաց կարգն անցաւ :

Մարդիկ այնպէս հաստատ կարծեն ,
Թէ այս աշխարհ միշտ իրենցն է .

Մեծ մեծ գործոց ձեռք կը զարնեն ,
Թոստմունք հազար ստակ չարժէ :

Բայց չեն բնաւ երբէ՛ք յիշեր ,
Թէ մահն իրեն սուր մանգաղը .
Գլխունն վերն առեր կեցեր ,

Անգթաբար խել իեանքը :

Այնչափ քաջեր , Թագաւորներ ,
Ու գորաւոր անյողթ անձիք զբոսոյս
Այս աշխարհս եկիր գացեր ,
Թողով միայն մէկ մէկ բարիք :

Մարդ կը ծնի կ'ըլլայ աղայ ,

Երիտասարդ , ծեր , պատանի .

Լալ խոհախան ծեր անդգայ ,

Մէկ մ'ալ տեսնես որ կը մեռնի :

Մեղացաղ մարդը կը նմանի ,

Գարնան զուարթ , կարմիր զարդին :

Որ քիչ օրէն կը թառամի :

Տըրեւն անգոր թափի դիմին :

Ինչպէս մարդ մը խաւար բանալ ,

Տրտու միտուր կը մտածէ :

Եւ այնպէս ահա հոգիները , զոյգ զոյգ ծառայ
Աշխարհիս մէջ մնացած է :

Մարդիկ յիմար ու անխելք են ,

Ծնունդ , Օտարի , Տօն ըսելով ,

Ինքզինքնին միշտ կը խաբեն ,

Եւ այնպէս կաշանդն աւետելով :

Պէտք է ուրեմն մարդս ջանայ ,

Միշտ ամբարել բարի սերմեր :

Որ յաւիտեան գերծ կը մնայ .

Եւ չեն մօտիր ցեցն ու որդեր :

2 Յունվար 1865 .

ԱՆՀԱՌԱՏԱԼԻՔ

Մի հաւատար թէ՛ տօք բօնձը հարու
իւր կը բժշկէ , թէ պատկերանները հարուստ
կրլան , թէ գինին յօդացաւութեան դեղ է ,
Թէ սէրը մարդ կսպաննէ , թէ ծեր որբեւայրի
մարդը երջանիկ է , թէ որբեւայրի կինը երկ
րորդ ամուսնութենէ կը խորշի , բայց ասոնցմէ
ի դատ մի հաւատար նսեւ , որ կին մը « այո »
ըսելէն ետքը « ոչ » ըսէ . քանի որ ամուսնի
մարտնչութիւնն իր քայլէ քայլով մարտնչու
թիւնն է :

ԾԱՆՈՒԾՈՒՄ

Լուսանկարութեան (Փօթօդրաֆ) արհես
տին մէջ Պ . Բասկալ խաչատուրեանի ծոռնե
յած յաջողակութիւնը շատ փորձելով հաստա
տուած է . յիշեալ Հայադղի երիտասարդը՝ որ
այժմ իւր գործատուներ հաստատած է Մահ
մուտ փաշայի վարը Սուլթան համամի քով ,
կը խոստանայ խիստ մաքուր և հասարակու
թիւնը գոհացնելու չափ աժան գնով պատկեր
ներ հանելու :

Օրագրոյս առաջին և երկրորդ շրջաններուն
ամբողջ 24 թիւերը կը ծախուին 20 դոնրուշի :

Ս. ՄԱՐԳՐԻՏ-ՏՆՈՐԷՆ
ԳՐԻԳՈՐ Դ. ՍԷԼՍԹՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Դ. Յ. ԲԻՐԻՐՃԵԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԵՄԵՆԻ ՌԵԴԱԿՏ